

act

KATASTROFE

LÆRERVEJLEDNING

**BYG ET HUS,
DER KAN MODSTÅ
JORDSKÆLV**

**BØRN FORTÆLLER:
OM AT OPLEVE
JORDSKÆLV,
OVERSVØMMELSER
OG YDE FØRSTEHJÆLP**

DILEMMA
**EROLAUDBRUD
PÅ DIN SKOLE:
BLIVER
ELEVERNE I
KLASSEN?**

**MEGABYER:
TAG ELEVERNE MED
IND I FREMTIDEN**

**FØRSTEHJÆLP PÅ
SKOLESKEMAET**

rodekors.dk

OM act KATASTROFE

Om act-serien	side 3
Om Røde Kors	side 3
Formål og emnet	side 4
Opbygning	side 4
Tidsforbrug	side 5
Forenklede Fælles Mål	side 6
Læringsmål	side 6

LEKTIONER

INTRODUKTION TIL TEMAET

Hvad er en katastrofe?	side 7
------------------------------	--------

FØRSTEHJÆLP OG BØRNEHELTE

Case: Oliver reddede sin lillesøster fra at drukne	side 9
Hvor der er katastrofer, er der helte	side 11
Antboy – en børnesuperhelt	side 14
Tegneserie	side 16
Hvornår har du sidst hjulpet en ven?	side 17

NATURKATASTROFER I VERDEN

Case: Surab blev superhelt i et stort jordskælv	side 18
Naturen er barsk ved de fattige	side 19

NATURKATASTROFER I DANMARK

Sådan er du en god ven	side 22
Case: Regitze blev reddet ud af sit oversvømmede hus	side 24
Dilemma: Bliver du i klassen?	side 25

EVALUERING

Krystalkuglen: Når Røde Kors hjælper	side 26
Hvor vild er din hukommelse?	side 27

Materialet består af en elevbog, websitet rodekors.dk/skole/katastrofe og denne lærervejledning. Materialet er målrettet 4.-6. klasse. Men ældre klassetrin kan også være med.

Materialet er gratis. Du kan downloade elevbogen på rodekors.dk/skole/katastrofe. Du kan også vælge at bestille elevbogen som klassesæt. Du betaler kun for porto og ekspedition. Klassesæt kan bestilles på rodekors.dk/skole/katastrofe. Redaktionen er afsluttet februar 2016.

Redaktion: Morten Schwarz Lausten (ansv.), Anne Marie Thirup Christiansen (forfatter og pæd. konsulent) og Lene Vendelbo / vendelbokommunikation.dk (red.)

Forsidefoto: Kasper Nybo

Layout: Tina Schembecker / eye-on-you.com

Illustrationer: Anders Morgenthaler

Røde Kors
Postboks 2600
Blegdamsvej 27
2100 København Ø
skoletjenesten@rodekors.dk
RodeKors.dk/skole

KOPIARK

Kopiark 1	– Brainstorm: Hvad tænker du på?	side 28
Kopiark 2	– Tryk eller utryk?	side 29
Kopiark 3	– Hvad er en helt?	side 30
Kopiark 4.1	– Førstehjælpens 4 hovedpunkter	side 31
Kopiark 4.2	– Hallo, er du vågen: Bevidstløshed	side 32
Kopiark 4.3	– Stabilt sideleje	side 33
Kopiark 5	– Tilkald hjælp	side 34
Kopiark 6	– Tilskuer eller førstehjælper?	side 35
Kopiark 7	– Der er sket en ulykke	side 36
Kopiark 8	– Tegneserie	side 37
Kopiark 9	– En cool gerning!	side 38
Kopiark 10	– Oliver og Surab	side 39
Kopiark 11	– Naturkatastrofer	side 40
Kopiark 12	– Beskriv en god ven	side 41
Kopiark 13	– Regitzes historie	side 42
Kopiark 14	– Hvad ville jeg medbringe?	side 43
Kopiark 15	– Hvor vild er din hukommelse?	side 44
Kopiark 16	– Evalueringsløb	side 45
Kopiark 17	– Huskekort	side 46

act

OM act-SERIEN

Magasinet “act KATASTROFE” er det syvende nummer i en serie af undervisningsmaterialer til mellemtrinnet. De seks foregående magasiner i serien er “act KLUNS”, “act FLUGT”, “act RESPEKT”, “act AFRIKA”, “act KLIMA” og “act PIGELIV/ DRENGELIV”. Du kan finde disse og mange andre undervisningsmaterialer fra Røde Kors’ skoletjeneste på rodekors.dk/skole.

Hvert magasin i act-serien tager et tema op, som i børnehøjde berører centrale problemstillinger rundt om i verden og i Danmark. Det er vores erfaring, at mellemtrinseleverne gerne vil handle og gøre en forskel, når de arbejder med disse emner. act-serien er derfor handlingsorienteret i sin tilgang.

Fx lægges der op til, at eleverne arbejder med lokalmiljøet eller det sociale miljø i klassen ud fra de problemstillinger, de læser om i magasinet. Materialerne i serien er udviklet, så de er humoristiske og i øjenhøjde med børnene. Vi ønsker at informere uden løftede pegefingre og i stedet lægge op til diskussion i klasseværelset og refleksion hos børnene. Til hvert magasin hører en hjemmeside, hvor eleverne kan se film, billeder, quizze og i det hele taget få mere information om emnet. Vi udvikler desuden en emneuge til hvert magasin. Plan for emneugen kan findes på rodekors.dk/skole/katastrofe

OM RØDE KORS

Røde Kors er verdens største humanitære hjælpeorganisation. Vi hjælper i dagligdagen og under katastrofer. Fra førstehjælpskassen bag i bilen til krige på den anden side af jorden. Flere end 19 millioner frivillige i 189 lande udgør kernen i Røde Kors. Alene i Danmark er vi ca. 30.000 frivillige. Røde Kors har gennem sin 150 år gamle historie bygget på den samme idé. Vi hjælper mennesker i nød uden at skele til nationalitet, etnicitet eller religion. Vi er en neutral og upolitisk organisation, men vi har holdninger og taler de sårbare sag. I krige og konflikter hjælper vi som den eneste humanitære organisation på begge sider af konflikten. Se evt. en kort tegnefilm om Røde Kors’ historie her: youtube.com/watch?v=6Z29hkNB09A. På rodekors.dk/skole findes en foredragsholderliste, hvor I kan kontakte frivillige med henblik på at komme ud i jeres klasse og deltage i undervisningen.

FORMÅL OG EMNET

Formålet med act KATASTROFE er at give eleverne viden om naturkatastrofer herunder:

1. At naturkatastrofer rammer verdens fattige meget hårdt.
2. At naturkatastrofer også rammer i Danmark.
3. Give eleverne både viden og mod til at handle i en katastrofe – store som små – gennem fx førstehjælp eller ved at være en god ven, som hjælper videre.

De tre børn Regitze og Oliver fra Danmark og nepalesiske Surab er omdrejningspunkter i materialet. Materialet går konkret i dybden med tre temaer:

- Naturkatastrofer – Regitze fortæller om at blive reddet ud af et oversvømmet hus. Temaet suppleres af grundlæggende viden om naturkatastrofer både nu og i fremtiden.
- Førstehjælp – Oliver fortæller om at redde sin lillesøster fra at drukne.
- Helte – 12-årige Surab fortæller om at redde sin bedstemors liv under et jordskælv. Vi møder også superheltene fra filmen Antboy, der fortæller om venskaber og heldemod i fiktionens og virkelighedens verden.

OPBYGNING

ELEVBOG

Elevmagasinet på 24 sider er primært bygget op om historier fra børn fra både Danmark, Nepal og Uganda. Gennem interviews fortæller de dels om dramatiske øjeblikke, hvor de selv er blevet reddet eller har reddet et familiedeltager dels om, hvordan man hjælper en ven i nøden. Der er desuden en lang række fakta om katastrofer og førstehjælp samt en guide til, hvordan man hjælper en ven, der har oplevet noget voldsomt og et dilemma, hvor en dødelig sygdom er havnet i et klasseværelse.

LÆERVEJLEDNING

Lærervejledningen består af en række udførlige forslag og beskrivelser af forskellige aktiviteter, som eleverne kan beskæftige sig med i forbindelse med arbejdet med elevbogen samt kopiark til brug ved de forskellige aktiviteter. Nogle lægger op til gruppearbejde i større og mindre grupper og plenumdiskussioner, andre til fysiske udfoldelser. Her finder du også beskrivelser af, hvilke fag og Fælles Forenklede Mål materialet berører.

TEMAHJEMMESIDE:

På temahjemmesiden rødekors.dk/skole/katastrofe er der mere relevant indhold i forhold til materialet: Interview, film, billeder, quiz og mere information.

TIDSFORBRUG

Du kan enten vælge at organisere et samlet tværfagligt forløb med fokus på emnet 'KATASTROFE', eller du kan udvælge enkelte opgaver og interviews afhængigt af, hvor meget tid du har til rådighed. Det er muligt at tilrette materialets indhold og sværhedsgrad, alt efter hvilken klasse eller klassesetrin, det skal rettes imod.

FORSLAG TIL UGEPLAN

MANDAG TIRSDAG ONSDAG TORSDAG FREDAG

Introduktion
til emnet

Førstehjælp
fortsat

Hvornår har du sidst
hjulpet en ven?

Naturkatastrofer
fortsat

Spil rollespillet
"Kampen om vandet"
på rodekors.dk/skole/katastrofe

Surab blev superhelt i
et vildt jordskælv

Regitze

Oliver reddede sin
lillesøster fra at
drukne

Antboy
– en børnesuperhelt

Naturen er hård
ved de fattige

Dilemma

Evaluerings

Førstehjælp

FORENKKLEDE FÆLLES MÅL

Materialet retter sig mod undervisningen på mellemtrinnet (4.-6. klassetrin) og opfylder grundlæggende krav i følgende fag, hvorfor materialet kan bruges i et tværfagligt forløb.

DANSK

I forbindelse med temaet act KATASTROFE skal eleverne læse tekster for på forskellig vis at tilegne sig nye begreber og viden bl.a. igennem samtaler i grupper og plenum, forberede og gennemføre præsentationer for klassen samt formulere egne synspunkter og erfaringer og øve sig i at lytte til og diskutere andres holdninger. Hovedvægten ligger på det talte sprog.

Læsning: Sprogforståelse, tekstforståelse og sammenhæng.

Fremstilling: Planlægning, forberedelse, fremstilling, præsentation og evaluering.

Kommunikation: Dialog.

FÆRDELSLÆRE

Under forløbet vil eleverne stifte bekendtskab med emnet førstehjælp. Vær dog opmærksom på, at opgaverne i dette forløb ikke kan erstatte et dybdegående kursus i førstehjælp. Det anbefales, at der suppleres med gæstebesøg eller besøg ud af huset.

Ulykkeshåndtering: Skabe sikkerhed, vurdering af tilskadekomne, tilkalde hjælp og førstehjælp.

NATUR/TEKNOLOGI

I arbejdet med temaet vil eleverne tilegne sig en viden om forskellige former for naturkatastrofer og fænomener.

Eleverne vil løbende lære samt diskutere problemstillinger forbundet med naturkatastrofer og fattige ulande kontra ilande. I arbejdet med act KATASTROFE vil eleverne også bevæge sig ud i arbejdet med geografi og stifte bekendtskab med landet Nepal.

Undersøgelse: Undersøgelser i naturfag.

Modellering: Modellering i naturfag og jordklodens forandringer.

Perspektivering: Jordklodens forandringer.

Kommunikation: Formidling og ordkendskab.

LÆRINGSMÅL

- At definere og forstå begrebet katastrofer.
- At opnå viden om forskellige slags naturkatastrofer – i verden og i Danmark.
- At opnå viden om, hvorfor fattige er mere udsatte end rige under naturkatastrofer i verden.
- At lære, hvordan man kan hjælpe til under en katastrofe og/eller i en ulykkessituation (førstehjælp).
- At definere og forstå begrebet en helt.
- At lære, hvad førstehjælp er.
- At opnå en viden om, hvilken rolle Røde Kors spiller i katastrofesituationer.

HVAD ER EN KATASTROFE?

Tidsforbrug: a) 15-30 minutter og b) 30 minutter.

Materialer: Tavle og **kopiark 1** og **2**.

Fag: Dansk.

Beskrivelse: Som introduktion til emnet 'katastrofer' skal eleverne stifte bekendtskab med begrebet, som kan have mange betydninger og anvendelser. For at komme godt i gang kan klassen starte med en indledende refleksionsopgave, hvor der skal reflekteres over og tales om, hvad begrebet katastrofer vil sige. Dermed kan eleverne få sat tankerne i gang og øge deres for forståelse af emnet og dertilhørende centrale begreber, inden de kaster sig ud i arbejdet med elevbogen.

En katastrofe kan forstås som:

- En begivenhed, som har frygtelige eller skæbnesvangre konsekvenser.
- En voldsom begivenhed eller ulykke, der medfører store og ofte pludselige skader, død eller lidelse fx jordskælv eller krig.
- En fuldstændig håbløs eller mislykket begivenhed, person eller omstændighed.

(Kilde: Den danske ordbog)

Ordet katastrofer kan derfor bruges i et utal af sammenhænge, da der findes mange former for katastrofer: En katastrofe kan være noget, der rammer i form af sygdom, naturkatastrofer, krig. Men den enkeltes personlige situation kan også føles som en katastrofe – ens kæledyr, der dør, mobning i skolen osv. Katastrofer er også noget, der kan opleves gennem en tv-skærm, når man ser nyheder derhjemme sammen med sine forældre, hvor man bliver præsenteret for krig og ødelæggelse samt naturkatastrofer osv.

SÅDAN GØR DU

a) **Brainstorm-øvelser:** Før du udleverer elevbogen præsenteres klassen for emnet 'katastrofer'.

- Klassen samles i plenum, og du skriver ordet KATASTROFE på tavlen, hvorefter du spørger, hvad ordet betyder.
- Udlever **kopiark 1**, som består af en mindmap, hvor eleverne to og to må skrive tanker, følelser, stikord og eksempler på, hvad begrebet betyder. Dermed får eleverne parvis mulighed for at komme med deres bud på, hvad en katastrofe er for en størrelse.
- Så rettes blikket mod tavlen, hvor klassen i fællesskab kommer med bud på, hvad begrebet betyder og indebærer. Du eller en elev skriver stikord op på tavlen til en fælles mindmap*, mens diskussionen finder sted.
- Derefter kan eleverne eventuelt tegne, hvad de forbinder med en katastrofe og dermed visualisere og udvide begrebet for hinanden. Lad til sidst eleverne lave en kort præsentation af deres tegning, hvor de kortfattet forklarer, hvorfor de har valgt netop dette motiv.
- Præsenter nu emnet 'katastrofer' for klassen og hjælp dem med endeligt at definere ordet.

*Alternativt kan du lave en padlet padlet.com til en fælles brainstorm.

b) **Når man ikke føler sig tryk:** Derefter går du sammen med klassen videre med emnet, for når man oplever katastrofer (selv gennem en tv-skærm), vil en katastrofe være forbundet med utryghed. På tavlen skriver du at være tryk/at være utryk. Et menneske kan føle sig tryk og utryk i fysisk og/eller psykisk forstand.

- Eleverne skal nu lukke øjnene, mens de i et minut skal forsøge at genkalde indre billeder af en situation, hvor de har følt sig trykke og utrykke – måske har de været ude at handle med deres forældre, hvor de har oplevet at blive væk, følt sig utrykke ved aftentid, når mørket sænker sig, forældre der skændes osv.
- Nu udleverer du **kopiark 2**, som de på bedste vis skal forsøge at udfylde. Efter 10 minutters skrivning mødes alle eleverne på en lang række, hvor de står skulder mod skulder. Hver elev læser sine eksempler højt. Først tager du en runde med alle de negative eksempler og derefter de positive.
- Når hver elev har læst sit eksempel højt, spørger du klassen, om der er nogen, der nogensinde har oplevet/følt det samme. Hvis ja skal alle rykke et skridt frem, hvis nej bliver man stående. Til sidst vil de sandsynligvis stå forskudt af hinanden, og de kan få visualiseret, hvor forskelligt man kan tænke og føle. Undervejs samler du op på nogle elevernes eksempler, så I får diskuteret, hvori utrygheden/trygheden lå.

CASE: OLIVER REDDEDE SIN LILLESØSTER FRA AT DRUKNE

Tidsforbrug: a) 25 minutter og b) 15 minutter.

Materialer: Elevbog og **kopiark 3**.

Fag: Dansk.

Beskrivelse: På side 4-6 møder eleverne søskendeparret Oliver og Lea, som oplevede en katastrofe i form af en ulykkesituation på egen krop, da Lea en vinterdag faldt gennem et tyndt lag is og ned i en iskold dam. Altså en katastrofe, der afværges. Opgaven giver anledning til at drøfte elevernes egne erfaringer med lignende oplevelser samt en snak om, at i katastrofesituationer – fx ulykker – har vi brug for hjælpende hænder. Er det mon modigt at hjælpe andre?

SÅDAN GØR DU

a) **Katastrofe:** Skriv ordet KATASTROFE på tavlen igen og bed eleverne om at genfortælle, hvad begrebet betyder. Magasinet udleveres. Der må bladres og kigges i magasinet i fem minutter uden lærerindblanding.

- Nu spørger du klassen om, hvad de lagde mærke til i elevhæftet, og hvad de forventer af forløbet. Skriv derefter forventningsmål og eventuelt egne mål op på tavlen. Det er en god idé efterfølgende at hænge disse mål op i klassen, så de er synlige for eleverne undervejs i forløbet.

Eksempler på mål:

- At definere og forstå begrebet katastrofer.
- At opnå viden om forskellige slags naturkatastrofer – i verden og i Danmark.
- At opnå viden om, hvorfor fattige er mere udsatte end rige under naturkatastrofer i verden.
- At lære, hvordan man kan hjælpe til under en katastrofe (førstehjælp).
- At definere og forstå begrebet en helt.
- At lære, hvad førstehjælp er.
- At opnå en viden om, hvilken rolle Røde Kors spiller i katastrofesituationer.

- Eleverne læser parvis teksten (interview) 'Oliver reddede sin lillesøster fra at drukne'. Efter 10-15 minutters læsning samles klassen i plenum, og Oliver og Leas historie diskuteres:

1. Er det Leas egen skyld, at hun falder i dammen?
2. Har du/I nogensinde gjort noget, som I egentligt ikke måtte?
3. Er Oliver en helt eller ej?
4. Hvorfor tager Oliver og Lea ikke direkte hjem, efter Oliver har reddet Lea?
5. Hvordan reagerer deres far, og hvad synes I om hans reaktion?
6. Hvad er førstehjælp for noget? Hvad kender I til førstehjælp?
7. Har du nogensinde oplevet en lignende ulykke?

b) Hvad er en helt?: I følgende øvelse skal klassen hjælpe hinanden med at definere, hvad de forbinder med en helt og dermed svare på følgende spørgsmål: Hvad er en helt?

- Bed alle eleverne om at stille sig rundt om i klasselokalet. Når du siger 'GO', går hver elev sammen med en makker. Du stiller dem nu et spørgsmål, som hvert par bevarer. Derefter finder eleverne en ny makker. Sådan fortsætter du med at stille spørgsmål, indtil alle spørgsmålene er blevet besvaret. Eksempler på spørgsmål:
 1. Hvad gør en helt?
 2. Hvilken slags person er en helt?
 3. Er der forskel på en helt og et idol?
 4. Hvilke adjektiver passer til beskrivelsen af en helt?
 5. Hvad er forskellen på en superhelt og en "rigtig" helt?
 6. Kan børn være helte? Hvordan og hvorfor?
- Udlever **kopiark 3**, som eleverne individuelt skal forsøge at svare på og udfylde. Lad eleverne skrive ned frit fra leveren i ca. fem minutter. Lad derefter eleverne gennemgå deres skriv i grupper på tre eller fire. Udvælg til slut et par eksempler, som enten læses højt eller gennemgås for klassen.

HVOR DER ER KATASTROFER, ER DER HELTE

Tidsforbrug: a) 45-60 minutter, b) 25 minutter og c) 15-30 minutter.

Materialer: Kopiarkene 4.1, 4.2, 4.3, 5, 6 og 7, reb/sjippetorv eller kridt og computer eller iPads.

Fag: Færdselslære (ulykkeshåndtering).

Beskrivelse: Vi kan være uheldige og opleve mange slags situationer, hvor vi kan få behov for førstehjælp: Vi kan slå os, brænde os, opleve forgiftning, få noget galt i halsen, vi kan blive stukket af insekter osv. Vi kan også stå i en situation, hvor et menneske ligger bevidstløs foran os. Derfor er førstehjælp vigtig at kende til – den kan redde liv.

I det følgende afsnit vil der være fokus på enkelte aktiviteter og øvelser, der vil øge elevernes kendskab til førstehjælp. *Der er dog ikke tale om fyldestgørende opgaver og aktiviteter, som vil kunne erstatte et egentligt førstehjælpskursus, der skelner mellem livreddende førstehjælp og almindelig førstehjælp.*

Det vil være værd at overveje, om du har mulighed for at invitere gæster ind i klassen eller at komme på besøg ude i verden, når klassen arbejder med et emne om førstehjælp. Et besøg på brandstationen eller hos Falck, hvor eleverne kan se udrykningskøretøjerne og tale med ambulanceførerne, vil gøre et uforglemmeligt indtryk på ethvert barn. En mulighed kan også været et besøg af skolens sundhedsplejerske, en sygeplejerske fra en skadestue, en politibetjent eller en af Røde Kors' instruktører i førstehjælp*. Træk endvidere på forældrene i klassen og på deres netværk. Det plejer at give resultat. Og gør ofte tingene noget billigere.

Mange børn er af den opfattelse, at førstehjælp er noget, voksne kan og kender til. Dette er desværre langt fra sandheden. Det er i lige så høj grad vigtigt, at børn kender til førstehjælp, da det i sidste ende ikke afhænger af, hvilken alder vi har. Altså kan børn være lige så store og vigtige helte som voksne og være med til at gøre en aktiv og vigtig forskel.

Læs mere på: <https://www.rodekors.dk/foerstehjaelp/skoler>

*Bemærk venligst, at Røde Kors tager betaling for førstehjælpskurser. Overskuddet går til nødhjælpsarbejde i Danmark og verden.

VÆR OPMÆRKSOM PÅ ...

I følgende opgaver skal du være opmærksom på, om der sidder et eller flere børn i din klasse, der har været ude for eller vidne til en ulykke. Vi anbefaler derfor en indledende snak om ulykker og førstehjælp. Viden om førstehjælp skal ikke skræmme, men derimod booste det modige i hvert barn.

SÅDAN GØR DU

a) Introduktion: Saml eleverne i en rundkreds og stil dem følgende spørgsmål:

1. Hvor mange i klassen kan eller kender til førstehjælp?
 2. Hvor mange kender en voksen, der har taget et førstehjælpskursus?
 3. Hvor mange kender en, der har haft behov for førstehjælp?
 4. Er det kun voksne, der kan yde førstehjælp for andre?
 5. Kan børn være lige så seje til førstehjælp som voksne?
 6. Er det helteagtigt at kunne førstehjælp?
- Lav en fælles klassebrainstorm over situationer, hvor man kan have behov for førstehjælp.
 - Efterfølgende kan du evt. vise følgende lille introduktionsvideo fra TopDanmark om førstehjælp: youtube.com/watch?v=0VvojJyEgpw
 - Opskrift på førstehjælp: Udlever **kopiark 4-5**, som eleverne kan få lov til at nærstudere to og to. Gennemgå derefter i plenum siderne, der handler om førstehjælpens fire hovedpunkter.
 - På skoleshop.rodekors.dk/5443.aspx kan du kigge sammen med eleverne og lade eleverne teste deres viden om førstehjælp og forskellige former for ulykker, inden I går videre.

b) Tilskuer eller førstehjælper? Opgaven konfronterer eleverne med spørgsmålet om at gribe ind eller ej. For nogle elever kan det være grænseoverskridende at skulle yde førstehjælp på fremmede mennesker. Det kan virke som en uoverstigelig opgave at skulle behandle andre – måske fremmede og voksne mennesker. Det kan være ubehageligt og måske ligefrem også være en smule ulækkert, hvis der er slim, blod eller hvis personen ikke er helt nyvasket.

Det er ikke lovpligtigt for almindelige mennesker at hjælpe andre i nød. Men hvis man ved noget om førstehjælp og tror på, at man kan hjælpe, er det et spørgsmål, om man ikke bør træde til og hjælpe! Hvis man ikke selv kan/vil/tør gribe ind, skal man få fat i andre, som kan hjælpe.

Husk "Førstehjælpens 4 hovedpunkter" og "Råd om hjælp": Det er bedst at være flere til at hjælpe – og det er bedst, hvis man kan få en voksen med.

- Udlever **kopiark 6** til hver elev og bed dem tage stilling til udsagnene individuelt.
- Derefter skal klassen arbejde sammen og udveksle synspunkter om deres værdier og holdninger.
- Læg et stykke tov på ca. fem-seks meters længde på gulvet i klassen. I hver ende af tovet lægger du et skilt med teksten: "Helt vildt enig" og "Totalt uenig".
- Start med udsagn nummer et. Lad eleverne stille sig hen langs tovet, så deres placering svarer til den mening, som de markerede på kopisiden. Når alle er kommet på plads, deles rækken af børn på midten, og den ene række går hen foran den anden halve række, så alle står to og to. Hvis der er et ulige antal, må der være en enkelt tre-mandsgruppe. Eleverne skal så to og to diskutere, hvorfor de har den holdning, de har.
- Slut af med en klassesamtale, hvor eleverne har mulighed for at fortælle om deres diskussioner og stille spørgsmål.

c) **Evaluerings – Der er sket en ulykke:** Denne korte og afsluttende opgave har samme fokus som på **kopiark 6**: 'Tilskuer eller førstehjælper?' Det er ikke til at vide, hvad personerne tænker, men det kunne være tanker som: "Godt det ikke var mig, der kom til skade.", "Jeg har travlt og skal nå bussen. Der må være andre, som kan hjælpe.", "Bare der er en i nærheden, som kan noget førstehjælp.", "Jeg kan ikke tåle at se blod!" eller "Gad vide, om det er så alvorligt, at jeg skal ringe 1-1-2?"

De fire svarlinjer i opgave 4 (**kopiark 7**) lægger op til, at svaret er "Førstehjælpens 4 hovedpunkter":

1. Skab sikkerhed
2. Vurder personen
3. Tilkald hjælp
4. Giv førstehjælp

- Udlever **kopiark 7** og lad eleverne udfylde arket to og to. Saml op på elevernes svar i plenum.
- Slut af med en evaluerende samtale om førstehjælp.

ANTBOY - EN BØRNESUPERHELT

Tidsforbrug: 3 lektioner.

Materialer: Smartboard eller projektor til film og elevbog.

Fag: Dansk og Færdselslære (ulykkeshåndtering).

Beskrivelse: Findes der mon en indre superhelt i os alle? I elevbogen møder eleverne nogle af karaktererne fra Kenneth Bøegh Andersens Antboy. En børnesuperhelt, som mange af eleverne måske har stiftet bekendtskab med. På Filmstriben kan du finde Antboy 3 (fra 3/12-2016), hvor Pelle (Antboy) er blevet noget større og skal til at træffe valg for sig selv.

BESKRIVELSEN AF FILMEN:

“Det er sommer, og Pelle nyder livet i fulde drag. Han er blevet kæreste med Ida, og kriminaliteten i Middellund er styrtstykket, efter Antboy besejrede Loppen og Terror Tvillingerne. Måske er det endelig blevet tid til at lægge myredragten på hylden og være en normal teenager. Pelle beslutter sig for at opgive livet som forbryderbekæmper og starte på efterskole sammen med Ida. Hans sommerferie tager dog en uventet drejning, da en ny superhelt melder sig på banen og stjæler spotlyset fra Myredrengen. Og, som om det ikke er nok, bliver Albert Gæmelgrå pludselig udskrevet fra Dragensborg og begynder at arbejde på ExoFarm. Pelle opsøger Wilhelm, hans trofaste sidekick, men den bebrillede tegneserienørd bliver vred, da han opdager, at Pelle har tænkt sig at vende Antboy ryggen og forlade Middellund og nægter derfor at hjælpe ham. Pelle er nu nødsaget til at tage sagen i egen hånd. Han er sikker på, at Middellunds nye superhelt i virkeligheden en superskurk, og at Loppen er i gang med at udklække endnu en udspekuleret plan. Men der er en ondere og farligere fjende, der gemmer sig i kulissen og venter på at slå til. Antboy får hjælp fra en uventet kant, idet hans største og måske sidste kamp skal til at begynde.”

Kilde: dfi.dk

SÅDAN GØR DU

- **Inden filmen:** Tal med eleverne om følgende:
 1. Hvilke superhelte kender I?
 2. Er der forskel på en superhelt og en helt? Hvilken?
 3. Hvor mange har læst og/eller set Antboy?
 4. Hvad handler historien om Antboy om?
 5. Hvordan fik Antboy sine superkræfter?
 6. Hvad kender I til Antboys trofaste hjælper?
- **Se filmen:** Tag på klasseekskursion og se Antboy 3 eller se den på filmstriben.dk (fra 3. december 2016).
- **Efter filmen:**
 1. Genfortæl filmens handling. Var der ting, I ikke forstod?
 2. Hvilke superkræfter har Antboy?
 3. Hvilke evner har (og får) Wilhelm (Sidekick)?
 4. Minder Antboy og Sidekick om andre superhelte, I kender? Hvordan?

Venskab:

 5. Forholdet mellem Pelle og Wilhelm er udfordret – diskuter hvorfor.
 6. Hvad mener Pelle med udsagnet: Ingen superkræfter, ingen superhelt!
 7. Ændrer han mening undervejs i filmen?
 8. Hvorfor er Pelle tilfreds med den "nye superhelt" i Middellund?
 9. Hvordan bliver Pelle og Wilhelm gode venner igen?
 10. Har vi alle en indre superhelt?

Venner vs. fjender:

 11. Antboys tidligere modstander, Loppen, vender tilbage. Hvordan opfører Loppen sig i filmen?
 12. Stoler I på Loppen – er han god eller ond?
 13. Kan mennesker godt forandre sig ligesom Loppen? Argumenter for dit svar.
- **Læs side 7 i elevbogen:**
 1. Hvis I kunne vælge én form for superhelteevne, hvad skulle det så være?
 2. Findes der en indre superhelt i os alle?

TEGNE SERIE

Tidsforbrug: 1-2 lektioner.

Materialer: **Kopiark 8** og tegne-remedier eller iPads/tablets (se boksen).

Fag: Dansk og Færdselslære (ulykkeshåndtering).

Beskrivelse: Eleverne har indtil videre haft mulighed for at reflektere over, at katastrofer og helte kan være af forskellige størrelser. Uanset en katastrofes omfang har vi brug for hjælpende hænder – det være sig alt fra enten at være en god ven eller klassekammerat til at kunne yde førstehjælp i en ulykkesituation. I følgende opgave skal eleverne reflektere yderligere over, hvordan vi enten alle kan gøre en lille eller stor forskel for et andet menneske ved at visualisere en hverdagssituation, hvor et helteagtigt barn griber ind.

SÅDAN GØR DU

Eleverne skal nu lave deres egen tegneserie, der skal handle om en hverdags-børnehelt, som hjælper en anden.

Udlever **Kopiark 8**, som kan bruges som en skitse. Når eleverne er færdige, kan de forberede en præsentation af deres tegneserie. Udstil evt. elevernes tegneserier eller saml dem i et hæfte, så hele klassen får en kopi.

VÆR OPMÆRKSOM PÅ ...

Hvis du har adgang til elektroniske hjælpemidler kan Pixton eventuelt tages i brug. I dette tilfælde kan det anbefales at dele eleverne ud i mindre grupper. Du kan finde Pixton på Skoletube (kræver UNI•Login) eller anvende den gratis begrænsede version. Lær programmet at kende ved at se Skoletubes videovejledninger. laerit.dk/pixton-skolens-tegneserievaerksted/

LEKTIONER / FØRSTEHJÆLP OG BØRNEHELTE

HVORNÅR HAR DU SIDST HJULPET EN VEN?

Tidsforbrug: a) 15 minutter, b) 15 minutter og c) 15-30 minutter.

Materialer: Elevbog og **kopiark 9**.

Fag: Dansk (herunder fokus på trivsel).

Beskrivelse: Heltegerninger skal ikke nødvendigvis kun kobles på førstehjælp og ulykkessituationer. At hjælpe et familiemedlem, en god ven eller en klassekammerat i det daglige kan faktisk også være ret helteagtigt. Og gode gerninger kan gøre både os selv og andre glade. Som sagt kan katastrofer også være af mindre grad – men vi har stadig brug for hjælpende hænder i vores hverdag. Denne opgave sætter fokus på, hvordan vi alle kan gøre gode ting for andre i hverdagen.

SÅDAN GØR DU

- a) **Vox pop:** Lad eleverne læse vox poppen to og to. Gennemgå derefter elevernes svar. Forklar, hvad begrebet vox pop betyder. Vis på et kort eller smartboard, hvor Uganda ligger.
- b) **Samtalecirkel:** Del eleverne ud i en samtalecirkel – halvdelen af klassen stiller sig i en cirkel med ryggen mod midten, mens den anden halvdel danner en cirkel omkring den første, så alle elever nu har en samtalemakker.
- Stil nu følgende spørgsmål: Hvornår har du sidst hjulpet en ven og/eller klassekammerat? Gentag spørgsmålet et par gange og lad den ydre cirkel rotere, så eleverne får mulighed for at tale med et par forskellige elever. Suppler eventuelt med: Hvornår har du sidst hjulpet en i din familie? Hvornår har nogen sidst hjulpet dig? Hvornår er man en rigtig god ven?
- c) **Klasse-vox pop:** Udlever **kopiark 9** til hver elev, og lad eleverne skriftligt genfortælle en situation, hvor de hjalp en anden. Derefter kan fortællingerne hænges op i klassen.

LEKTIONER / NATURKATASTROFER I VERDEN

CASE: SURAB BLEV SUPERHELT I ET STORT JORDSKÆLV

Tidsforbrug: a) 25 minutter, b) 15 minutter og c) 30 minutter.

Materialer: Elevbog og **kopiark 10**.

Fag: Dansk og Natur/teknologi.

Beskrivelse: På side 10-12 møder eleverne den 12-årige dreng Surab, der oplevede et voldsomt jordskælv i 2015. Jordskælvet er det største af slagsen i Nepal i over 80 år. Vær opmærksom på fokusord som efterskælv og Richterskalaen, når eleverne læser teksten om Surab.

SÅDAN GØR DU

- a) **Nepal:** Start med at vise eleverne på et kort eller smartboard, hvor Nepal ligger. Læs derefter historien om Surab i plenum. Derefter skal eleverne enkeltvis skrive et resume af interviewet og svare skriftligt på spørgsmålet: "Var der noget, der undrede dig?". Gennemgå elevernes svar og undring i plenum. Suppler eventuelt med følgende spørgsmål:
1. Hvad er en naturkatastrofe?
 2. Hvad fortæller Surab, at man skal gøre, når et jordskælv rammer?
 3. Hvordan reddede Surab sin bedstemor?
 4. Er Surab en helt eller ej?
 5. Hvordan levede folk i tiden efter det store jordskælv?
- b) **Venn-diagram:** Udlever derefter **kopiark 10**, som består af et Venn-diagram. Nu skal eleverne se nærmere på, hvad de har til fælles med både Oliver og Surab. De skal også undersøge, hvor de er helt forskellige. Efterfølgende kan der sammenlignes med sidemakkeren.
- c) **Film:** Dagen hvor verden rystede (DR Ultra 15.35 min.)
På DR Ultra kan du finde en kort film, hvor vi møder nogle af de børn, der oplevede jordskælv i Nepal – ligesom Surab: <http://www.dr.dk/ultra/tv/playlist.html?ts=ultra-nyt-special-tv&ss=dagen-hvor-verden-rystede-en-ultra-nyt-special&image=empty> Samtalespørgsmål til dokumentaren:
1. Tommy besøger pigen Sneha. Hvad fortæller hun om jordskælv? Hvorfor er jordskælv farlige? Hvorfor boede hun og familien ude i gården/på parkeringspladsen i næsten to uger?
 2. Hvordan opstår jordskælv?
 3. Pigen på børnehjemmet, Sunita, fortæller også om jordskælv. Hvad fortæller hun?
 4. Er der forskel på, hvordan Sunita og Sneha bor?
 5. Hvordan kommer folk i Nepal videre efter det vilde jordskælv?
 6. Hvorfor er værten, Tommy, Så imponeret over de nepalesiske børn?
 7. Kender vi til jordskælv herhjemme i Danmark?

NATUREN ER BARSK VED DE FATTIGE

Tidsforbrug: 3-4 lektioner.

Materialer: Elevbog, bordventilator, **kopiark 11**, blomsterpinde, sugerør/ispinde, lim, tape/sejlgarn, balje med vand, sliske (plasticstykke i størrelse A3), jord og vandflaske.

Fag: Natur/teknologi.

Beskrivelse: Der findes mange forskellige former for naturkatastrofer i mange egne af verden. Fælles for dem er dog, at fattige ofte rammes hårdere, da disse er mere sårbare og dermed i en større risiko bl.a., fordi de bor i dårlige huse. Følgende opgave har til formål at uddybe nogle af de naturkatastrofer, som årligt rammer dele af verden. Derudover får eleverne mulighed for at undersøge og eksperimentere med modelhuse, der skal kunne modstå naturkatastrofer.

SÅDAN GØR DU

- **Introduktion:** Hvilke naturkatastrofer kender I til? Lad eleverne brainstorme over dette i mindre grupper på tre eller fire. Saml op på elevernes svar i plenum til en fælles klassebrainstorm. Læs derefter "Katastrofer fra A-Z" på side 14-15 i elevbogen. Sæt kryds ud for de facts, der undrer jer og diskutér dem i klassen.
- **Undersøg:** Klassen skal nu sammen med en faglærer (N/T) undersøge følgende former for naturkatastrofer: Cyklon, oversvømmelser, mudderskred og jordskælv. Del eleverne ud i grupper á ca. to-tre og udlevér **kopiark 11**. Opgaven kan være svær og kræver adgang til internet. Du kan eventuelt supplere med biblioteksbøger samt en grundbog i faget.
- **Forsøg:** Eleverne skal nu forsøge at bygge modelhuse, der kan tage hensyn til udfordringerne ved at bo i et naturkatastroferamt område. Opgaven kan opdeles i følgende tre faser:
 1. Planlægnings-/designfase
 2. Bygningsfase
 3. Forsøgsfase

Husene skal kunne modstå kraftig vind, mudderskred, jordskælv og/eller oversvømmelse. For at efterligne rigtige byggematerialers relative vægt samt vægten af indbo og mennesker, skal bygningen udstyres med cirka 0,5 kg dødvægt. Dette kan eksempelvis gøres med en halvliters flaske fyldt med vand.

De forskellige scenarier kan efterlignes således:

- Jordskælv: Bygningen skal kunne modstå svingninger på ca. 1Hz/1 svingning i sekundet.
- Oversvømmelse: Bygningen skal kunne modstå 1 liter vand hældt ned ad en sliske med ca. 45 graders hældning.
- Cyklon/orkan: Bygningen skal kunne modstå blæsten fra en bordventilator på højeste styrke.
- Mudderskred: Bygningen skal kunne modstå 1 liter mudder hældt ned af en sliske med ca. 45 graders hældning.

LEKTIONER / NATURKATASTROFER I VERDEN

SVAR TIL KOPIARK 11

1. Hvad er en cyklon?

Svar: Cyklon, tyfon, orkan er forskellige navne for den samme type katastrofe. En cyklon er en kraftig tropisk storm med vindhastigheder på over 33 m/s eller 120 km/t. Når der i et stort og lukket vejrssystem er lavtryk og stærke vinde, som bevæger sig i cirkler om sig selv, opstår der cykloner. De opstår i grænseflader mellem en kold tør luft og fugtig luft.

2. Er der cykloner i Danmark?

Svar: Tropiske storme findes ikke i Danmark, dog kan orkaner og kraftige storme opstå. Disse storme er oftest forbundet med store lavtryksudviklinger. I december 1999 blev Danmark ramt af en særdeles kraftig orkan. Seks mennesker omkom, mens 800 kom alvorligt til skade. Desuden oplevede mange husejere store skader på deres bolig.

3. Hvad skal man gøre, hvis en cyklon raser?

Svar: Cykloner kan ikke forebygges, men ofte forudsiges. Dog kan det være svært at forudsige en cyklons styrke. Det kan i tropiske områder derfor være nødvendigt at evakuere lokalbefolkningen til beskyttelsesrum eller andre områder. I Asien har man opdaget, at genoprettelsen af mangroveskove beskytter lokalbefolkningen mod cykloner, da den kan mindske stormens hærgen, fordi stormen her ikke kan få ordentligt fat.

4. Hvad er et mudderskred?

Svar: Mudderskred er mudder, der bevæger sig ned af skråninger på bjerge. Mudderskred kan opstå af vulkanudbrud, jordskælv eller kraftige regnskyl, som kan resultere i, at træer og huse i nogle områder bliver skyllet væk.

5. Er der mudderskred i Danmark?

Svar: Mudderskred er forbundet med voldsom nedbør, og sammenlignet med de fugtige troper er mængden af nedbør i Danmark begrænset. I løbet af et år falder der ca. fem-ti gange mere nedbør i de tropiske egne af verden end herhjemme.

6. Hvad skal man gøre, hvis der opstår et mudderskred?

Svar: Når ulykken rammer, er det svært at flygte fra mudderskredet. Derfor er det vigtigt at arbejde med begrebet forebyggelse. Den vigtigste forebyggelse er opretholdelsen af den naturlige vegetation, så muddret ikke får samme mulighed for at bevæge sig. Det er oftest i bjergrige områder med risiko for store nedbørsmængder, at mudderskred forekommer. Her er det endvidere vigtigt at uddanne lokalbefolkningen samt opbygge kapacitet, der kan modstå ændringerne af klimaet.

7. Hvad er et jordskælv?

Svar: Når vi oplever jordskælv, skyldes det en rystelse i jordens skorpe, når kontinentalpladerne bevæger sig og gnider sig mod hinanden. Jordskælv kan opstå på forskellige måder alt efter, hvordan disse tektoniske plader flytter på sig i forhold til hinanden: De kan støde sammen. De kan trække sig fra hinanden. De kan forskubbe sig og glide forbi hinanden. Et jordskælv har på jordoverfladen et såkaldt epicenter, som ligger over hypocenteret (hvor skælvet's energi frigives). Når et jordskælv måles, gøres der brug af Richterskalaen, som måler styrken af skælvet.

8. Findes der jordskælv i Danmark?

Svar: Danmark oplever jævnlige jordskælv, dog er skælvne så svage, at kun de færreste rent faktisk registrerer dem. I 2012 ramte et jordskælv havet mellem Danmark og Sverige og målte 4,4 på Richterskalaen. På verdensplan var skælvet lille, men i Danmark anses det som et stort skælv.

9. Hvad skal man gøre, hvis der opstår et jordskælv?

Svar: Opstår der et jordskælv, må man forsøge at bevare roen og søge dækning fx under et tungt bord og ikke under tunge reoler, vinduer osv. Trods årevis af forskning er jordskælv svære at forudsige. Derfor forsker man fortsat intenst i at udarbejde bygninger, der kan modstå jordskælv. Der findes mange befolkede områder og storbyer i jordskælvstruede zoner, og derfor er man nødt til at tage sine forholdsregler i forhold til bygningers konstruktion. En metode er, at alle bærende dele skal forankres både vandret og lodret. Endvidere arbejder man med en metode, hvor man adskiller bygningen fra fundamentet med støddæmpere af stålbelagte gummiplader, hvilket bevirker, at bygningen kan svinge uden at falde sammen.

10. Hvad er en oversvømmelse?

Svar: Oversvømmelser skyldes bl.a. kraftige regnskyl og cykloner, som kan give store problemer med vandskader på afgrøder, bebyggelse og veje. Gennem de seneste årtier er antallet af kraftige regnskyl steget, og mange forskere mener, at det bl.a. skyldes påvirkninger fra klimaforandringer. Oversvømmelser, der er forbundet med humanitære katastrofer, er fordoblet, hvis man sammenligner med for 50 år siden. I tropiske dele af verden, specielt i områder hvor mange fattige er bosat, vil man opleve, at kloaknettet er dårligt konstrueret og udbygget. Husene er ofte mindre modstandskraftige, og derfor vil konsekvenserne i sådanne områder være ganske omfattende.

11. Findes der oversvømmelser i Danmark?

Svar: Ja, oversvømmelser kan sagtens forekomme i Danmark. I juli 2011 oplevede vi herhjemme et kraftigt skybrud, som betød store oversvømmelser særligt på Sjælland, hvor der faldt mellem 30 og 90 mm regn i løbet af et døgn. Oversvømmelserne skabte enorme trafikale problemer i dagevis efter skybruddet.

12. Hvad skal man gøre, hvis der opstår en oversvømmelse?

Svar: I et land som Danmark holder man konstant øje med vandstanden langs kysterne, og der findes herhjemme over 1100 km diger, som beskytter mod oversvømmelser. Bor man i et område, hvor der er risiko for oversvømmelser, gør man klogt i at holde øje med vejret og vejrudsigten, så man er forberedt. Under naturkatastrofer er det en god idé at have samlet rent drikkevand, tæpper, medicin, lommelygte og mad sammen. Det er også en god idé at slukke for al elektronisk udstyr, lukke for vand, varme og elektricitet.

Andre gode råd:

- Undgå at gå eller køre gennem oversvømmelsen.
- Oversvømmelser kan forårsage, at kloakdæksler går op – pas på dem.
- Pas på farer som nedfaldne elledninger og træer.
- Vask dine hænder grundigt, da oversvømmelsesvand kan være forurenset.

Kilder: www.faktalink.dk og www.climateminds.dk

SADÅN ER DU EN GOD VEN

Tidsforbrug: a) 15 minutter, b) 15-30 minutter og c) 15 minutter.

Materialer: Elevbog og **kopiark 12**.

Fag: Natur/teknologi.

Beskrivelse: Herhjemme i Danmark kan vi (også) møde katastrofer i form af personlige og fælles katastrofer, der rammer flere. I mange klasseværelser sidder der børn, der har svære oplevelser med i bagagen. Som voksne har vi en viden om, hvordan vi skal hjælpe disse børn. Men hvad med børnene omkring dette barn? Følgende øvelser har til formål at sætte fokus på, hvordan børn kan hjælpe hinanden, når der sker grimme ting i vores liv. Øvelserne giver eleverne mulighed for at samtale om og sætte ord på, hvordan man er en rigtig god ven over for de, der har oplevet noget grimt og overfor hinanden i al almindelighed.

VÆR OPMÆRKSOM PÅ ...

I denne tid vil mange flygtningebørn blive en del af den danske folkeskole og dermed børn med voldsomme traumatiske oplevelser, som vi vil møde ude i klasserne. Men hvordan taler man med dem om dette? Når denne samtale skal tages i enten privat- eller klasseregj, kan det være en god metode at lade barnet selv fortælle om nogen, de kender i stedet for dem selv. Dvs., at fortællingen ikke er direkte møntet på deres egen historie, men om den generelle historie.

SÅDAN GØR DU

a) **Spørgerunde:** Kender du nogen?

Dette er en indledende øvelse, som kan gribes an på mange forskellige måder alt efter, hvordan din klasse er sammensat.

- Saml eleverne i en rundkreds og spørg dem, om de kender nogen, der har haft det svært og oplevet hårde ting på den ene eller anden måde (det kan være en ulykke eller måske en i familien, der er død). Husk, at katastrofer kan være et vidt begreb. Bed dem om at række hånden i vejret, hvis de kan svare ja. Som lærer kender du uden tvivl bedst din klasse, så hvis nogle af eleverne sidder inde med en fortælling, der er vigtig at få sagt højt, vurderer du her dette.
- Derefter spørger du eleverne, hvad de gjorde for at hjælpe, eller om de syntes, at det var ret svært at hjælpe. Måske vidste de slet ikke, hvordan det skulle gribes an? Lad her også eleverne formulere gode råd samt beskrivelser af, hvordan man er en god ven – skriv evt. stikord ned på tavlen.

b) **Guide – sådan er du en god ven:** Læs i plenum side 13 i elevbogen. Lad derefter eleverne to og to gennemgå hvert punkt, som du samler op på i fællesskab. Eventuelle spørgsmål til guiden:

1. Er der nogle af rådene, der undrer dig?
2. Hvad menes der med at 'undgå drama'?
3. Hvorfor skal man ikke være så bange for at spørge sin ven, om der er noget galt?
4. Hvordan mon det føles at gå rundt med sin ked-af-det-hed alene?
5. Hvorfor hjælper det tit at fortælle en anden, hvorfor man er ked af det?
6. Har du selv flere gode råd til, hvordan man er en god ven?

c) **Beskriv en god ven:** Udlever **kopiark 12** og bed eleverne om to og to at skrive en masse adjektiver ud fra personen på kopiarket, der beskriver, hvordan en supergod ven er. Hæng derefter beskrivelserne op i klassen, så det synliggøres for alle, og bed evt. eleverne om kort at fortælle om deres valg af adjektiver.

CASE: REGITZE BLEV REDDET UD AF SIT OVERSVØMMEDE HUS

Tidsforbrug: 45-60 minutter.

Materialer: Elevbog og **kopiark 13** og **14**.

Fag: Dansk og Natur/teknologi.

Beskrivelse: Varmere og vådere vejr – klimaforandringerne er også kommet til Danmark. Naturkatastrofer er derfor ikke noget, vi blot oplever på afstand ude i verden. Katastrofen kan også ramme herhjemme ligesom hos Regitze, som eleverne møder på side 16-19 i elevbogen. Her i Danmark er forskellen dog, at vi ikke er udsat for den samme form for sårbarhed, som mange fattige er ude i verden. I Danmark arbejdes der hele tiden på at finde løsninger på stigende problemer med oversvømmelser i forbindelse med kraftig nedbør, som bliver hyppigere i vores del af verden grundet klimaforandringer.

SÅDAN GØR DU

- Skriv endnu engang KATASTROFE på tavlen og lad eleverne opsummere, hvad de (nu) forbinder med ordet.
- Læs nu historien om Regitze. Lad eleverne læse historien igennem parvis. Efter 10-15 minutters læsning udleverer du **kopiark 13**, som klassen arbejder skriftligt med. Til sidst samles klassen i plenum, og Regitzes historie diskuteres:
 1. Kender I nogen, der har oplevet oversvømmelser i deres hjem, ligesom Regitze?
 2. Hvor bor Regitze og hendes familie, siden deres hus er/var særligt udsat?
 3. Hvad medbragte Regitze, da hun fik at vide, at de måtte forlade deres hus?
 4. Hvad skete der med Regitzes hus, og hvad gjorde familien i tiden efter oversvømmelsen?
 5. Hvorfor kan man også godt kalde Regitzes historie for en slags katastrofe?
 6. Hvis Regitze gik i din klasse, hvordan kunne du hjælpe hende?
- Hvad ville eleverne selv medbringe, hvis de var nødt til at forlade deres hjem? Udlever **kopiark 14**. Her skal eleverne lave en liste over tre ting, de selv ønsker at medbringe. Der skal også argumenteres for, hvorfor de medbringer disse ting.
- Når alle elever har udfyldt sedlen, samler du klassen, hvor de forskellige svar gennemgås og diskuteres. Lad eventuelt eleverne cirkulere rundt i klassen, hvor de fortæller og begrundet deres valg på skift for hinanden.

DILEMMA BLIVER DU I KLASSEN?

Tidsforbrug: 25 minutter.

Materialer: Elevbog.

Beskrivelse: Dilemmaet på side 20-21 vil sikkert minde mange elever om den frygtede sygdom ebola, som har kostet mange menneskeliv i Vestafrika. Selv om dilemmaet rummer en masse uhyggelige associationer, kan det være vigtigt at inddrage humor, hvilket tegningerne er medvirkende til. I dilemmaet skal eleverne forestille sig, hvordan de ville reagere, hvis der udbrød en farlig sygdom herhjemme.

SÅDAN GØR DU

Inden eleverne går i gang, fortæller du dem om øvelsen. Hvad er et dilemma egentligt for noget? Lad derefter eleverne læse siderne igennem og tal med dem om billederne – hvad har de med emnet “katastrofe” at gøre?

- Lad eleverne læse teksten igennem endnu en gang i mindre grupper. Grupperne skal nu diskutere dilemmaet og træffe et valg.
- Efter 10-15 minutter samler du klassen, og hver gruppe fremlægger på skift deres tanker, overvejelser og argumenter.
- Lav til sidst en afstemning i klassen – hvor mange vil forlade klassen, og hvor mange vælger at blive i klassen?

LEKTIONER / EVALUERING

KRYSTALKUGLEN: NÅR RØDE KORS HJÆLPER

Tidsforbrug: 30 minutter.

Materialer: Elevbog.

Fag: Natur/teknologi.

Beskrivelse: De næste opgaver har til formål at evaluere på forløbet om katastrofer. I den første opgave skal eleverne læse de sidste sider i elevbogen om, hvordan fremtiden ser ud mht. fattige lande og naturkatastrofer. Som tidligere nævnt er fattige lande langt mere udsatte end i den vestlige verden, da naturkatastroferne rammer hårdere og hyppigere, og muligheden for at forsikre sig og bygge sig ud af katastroferne er ikke til stede i samme grad som herhjemme. Den følgende tekst rummer ord og begreber, som kan være svære for nogle elever at forstå. Vær derfor opmærksom på følgende ord:

Slumkvarterer, megabyer, forsikring, brandforebyggelse og vandkanaler.

SÅDAN GØR DU

- Sammen med en makker skal eleverne lave en liste over de naturkatastrofer, som de har arbejdet med. Sammenlign med resten af klassen og genopfrisk viden.
- Læs nu side 22-23 i elevbogen og gennemgå evt. følgende spørgsmål:
 1. Hvorfor er fattige mennesker mest udsatte, når det kommer til naturkatastrofer?
 2. Hvordan hjælper Røde Kors i de nævnte lande?
 3. Hvem hjælper os, hvis vores hus bliver oversvømmet fx ligesom hos Regitze?
 4. Hvad er et slumkvarter?
 5. Hvad er en megaby?

LEKTIONER / EVALUERING

HVOR VILD ER DIN HUKOMMELSE?

Tidsforbrug: a) 15 minutter og b) 1-2 lektioner (OBS: Opgave b kræver ekstra forberedelse).

Materialer: Dansk og Natur/teknologi.

Fag: Kopiark 15, 16 og 17, saks og snor.

SÅDAN GØR DU

- a) **Quiz:** Udlever **Kopiark 15** Hvor vild er din hukommelse? Lad hver elev udfylde denne evaluerende quiz. Gennemgå derefter svarene.
- b) **Evalueringsløb:** Del nu eleverne op i grupper på to eller tre og send dem på et evalueringsorienteringsløb. Klip **kopiark 16** ud og hæng dem op forskellige steder på skolen. Informer eleverne om antal poster og send dem så af sted. De skal enten medbringe en mobiltelefon eller **kopiark 17**, hvor de kan skrive deres svar. Saml op på elevernes svar, når de vender retur til klasselokalet.

Spørgsmål til evalueringsløbet:

1. Nævn så mange naturkatastrofer, du kan. Forklar dem så godt, du kan.
2. Hvad er en helt? Beskriv det.
3. Du kommer gående ned ad gaden, og en mand falder om lige foran dig. Hvad gør du?
4. Forklar førstehjælps 4 hovedpunkter.
5. Beskriv begreberne slumby og megaby. Hvorfor er det fænomener, der særligt opleves i fattige lande?
6. Hvorfor er fattige mennesker i fattige lande mere udsatte under en naturkatastrofe, end rige mennesker er? Hvad mener I om det?
7. Hvad ved du om Røde Kors? Kan du nævne et eksempel på, hvordan Røde Kors hjælper ude i verden?

VÆR OPMÆRKSOM PÅ ...
Hvis du har tid og mulighed for det, kan du bruge app'en Find2learn. Læs mere på ucsj.dk/find2learn.

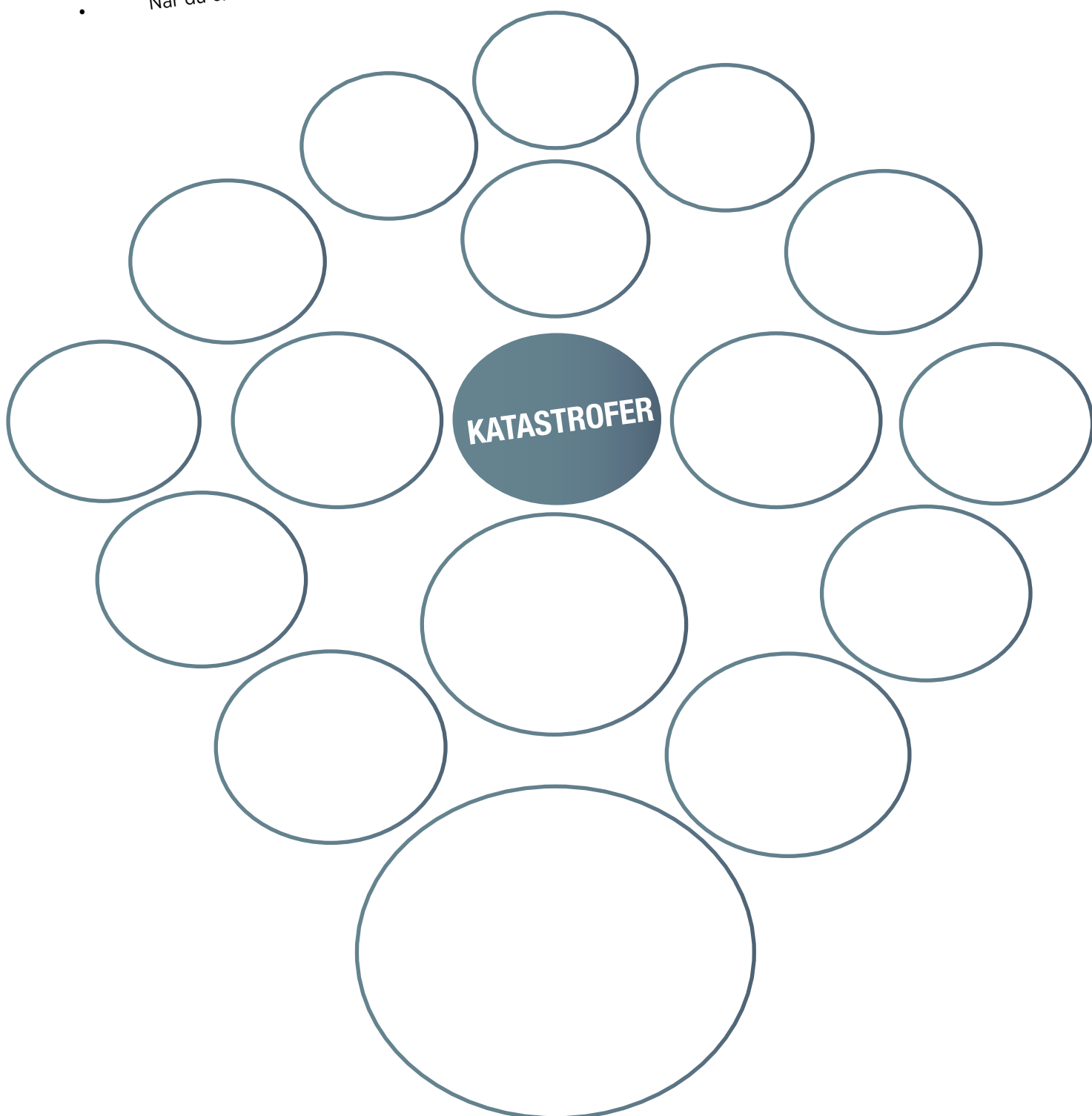
KOPIARK 1

BRAINSTORM

HVAD TÆNKER DU MON PÅ?

Du skal nu udfylde mindmappen

- Udfyld boblerne med alt det, du kommer til at tænke på, når du hører ordet KATASTROFER.
- Når du er færdig, må du gerne tegne, hvad en katastrofe er for noget.

KOPIARK 2

TRYG ELLER
UTRYG?

Jeg føler mig helt vildt utryg, når ...

Jeg føler mig supertryg, når ...

KOPIARK 3

HVAD ER EN
HELT?

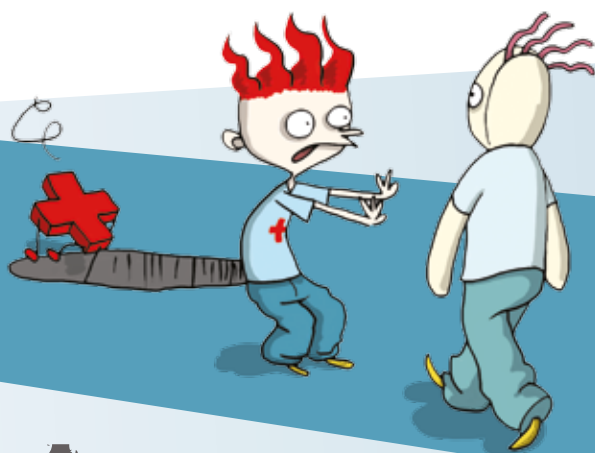
Lav din egen beskrivelse og definition af, hvad en helt er.

Du må også gerne tegne helten her.

FØRSTEHJÆLPENS 4 HOVEDPUNKTER

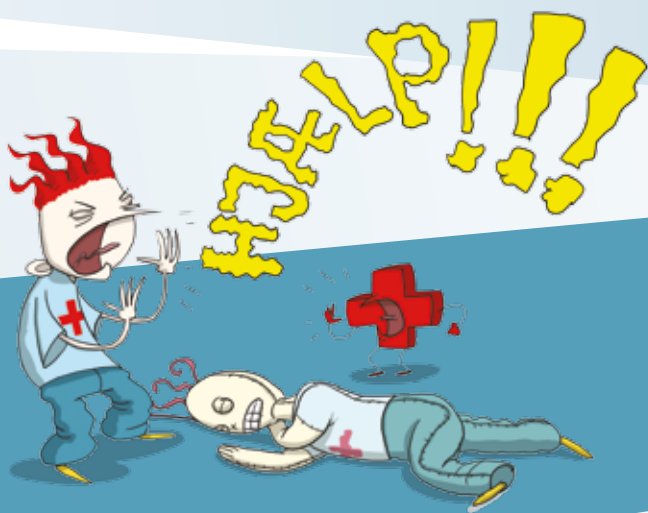
Hvad skal du gøre, når der er sket et uheld?
Det er lidt ligesom at følge en opskrift.
Du skal gøre nogle helt bestemte ting i en
helt bestemt rækkefølge.

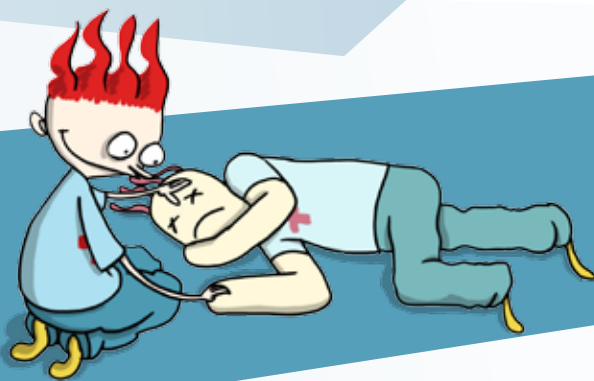
1 Skab
sikkerhed

2 Vurder
personen

3 Tilkald hjælp

4 Giv
førstehjælp

KOPIARK 4.2

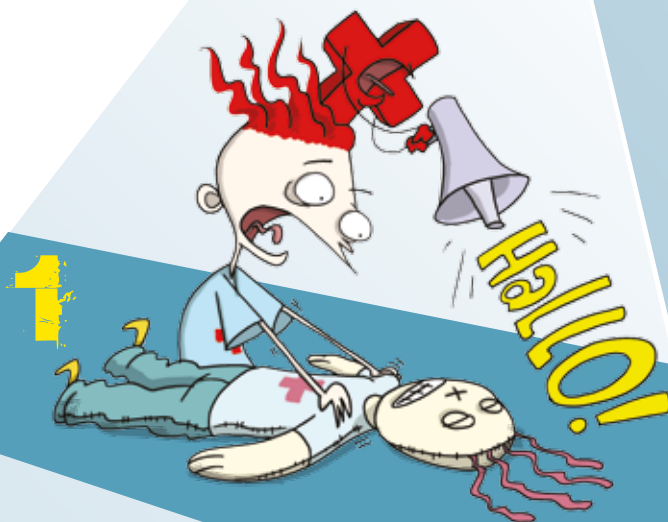
HALLO, ER DU VÅGEN: BEVIDSTLØSHED

Har du nogensinde set en, der var bevidstløs?

En bevidstløs person er slap og har svært ved at trække vejret. Måske har hun kastet op eller har noget andet i munden, der kan stoppe for luften. Der er altså fare for, at hun bliver kvalt. Derfor er det vigtigt, at du gør noget!

Det skal du gøre:

1. Start med at tjekke, om hun er bevidstløs. Sig hendes navn højt og tydeligt. Rusk let i hendes skulder. Mumler hun, eller bevæger hun sig lidt? Hvis ikke, er hun bevidstløs.
2. Læg personen i stabilt sideleje (se [kopiark 4.3](#)).
3. Tilkald hjælp: Få fat i en voksen og ring 1-1-2. Pas på hende, indtil ambulancen kommer.

2

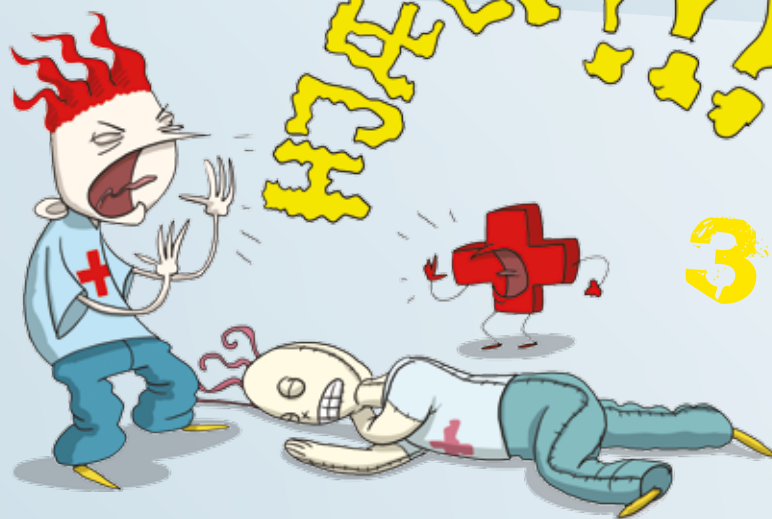

HJÆLP!!!

3

Ååh jeg dåner!

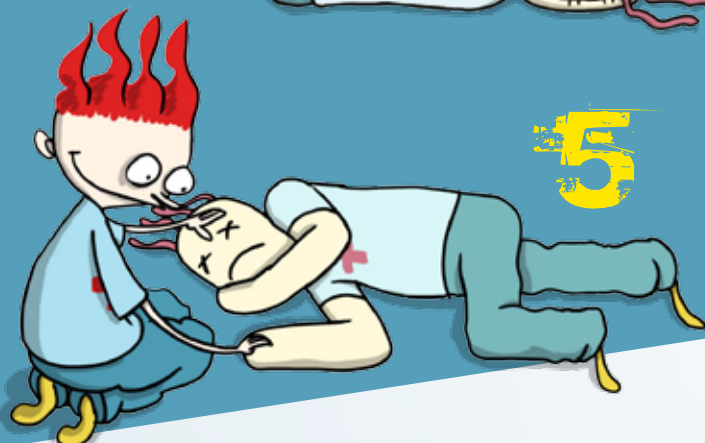
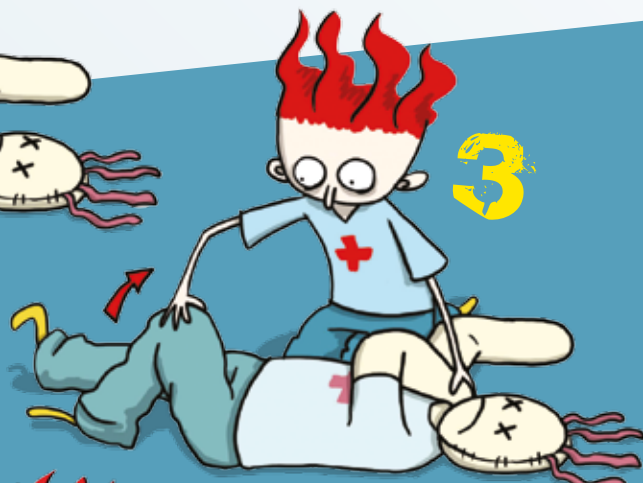
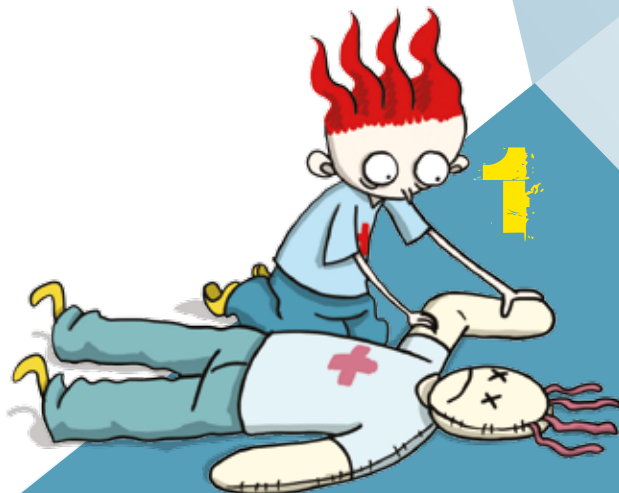
At besvime, at dåne og at miste bevidstheden er forskellige udtryk for det samme: At blive bevidstløs.

STABILT SIDELEJE

Hvis en person er bevidstløs, skal du lægge hende på en helt bestemt måde, nemlig i 'stabilt sideleje'.

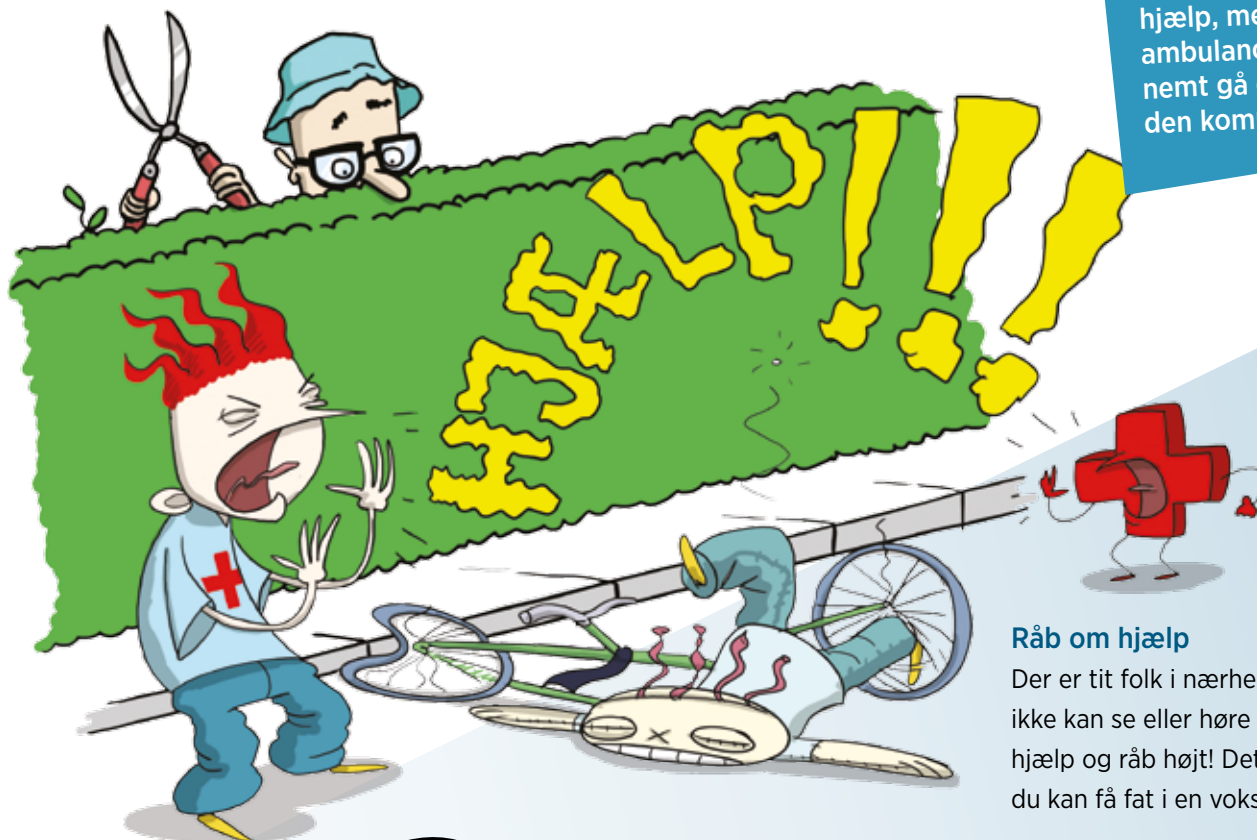
1. Læg hende på ryggen.
Læg den nærmeste arm som et stort L.
2. Læg den anden arm ind over hende.
Håndryggen skal lægges ind mod hendes kind.
3. Træk det modsatte knæ op og ind mod dig selv.
Så ruller hun ind imod dig.
4. Sørg for, at det bøjede ben ligger, som vist her.
5. Bøj hendes hoved en lille smule bagover.

TILKALD HJÆLP

Det er bedst at være flere til at yde førstehjælp. Derfor skal du tilkalde hjælp.

Det er vigtigt at give førstehjælp, mens du venter på ambulancen. Der kan nemlig nemt gå et kvarters tid, før den kommer.

Råb om hjælp

Der er tit folk i nærheden, også selvom du ikke kan se eller høre dem. Derfor: Råb om hjælp og råb højt! Det allerbedste er, hvis du kan få fat i en voksen.

Det er alarmcentralen. Goddag. Hvem taler vi med?
 Det er Dennis!
 Hej Dennis, hvilket telefonnummer ringer du fra?
 44 44 44 44.
 Hvor befinder du dig, Dennis?
 Nygade 12. Det er Anne, som er faldet ned af trappen.
 Hvordan har Anne det?
 Jeg tror, hun har slået hovedet.
 Hvor gammel er Anne?
 11 år.
 Er hun vågen?
 Ja, men hendes arm ser underlig ud.
 Vi sender en ambulance.

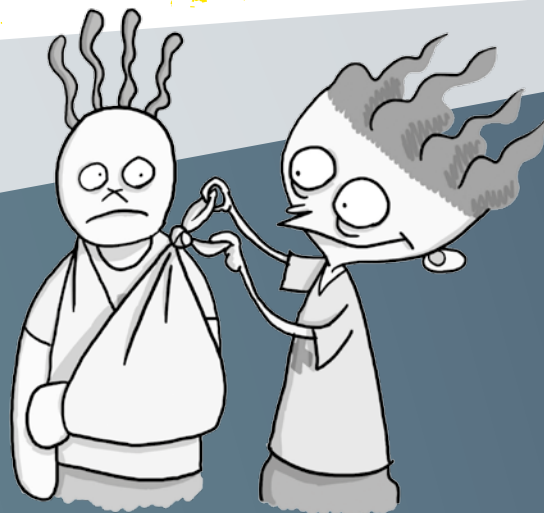
Ring til 1-1-2

Hvis ulykken er alvorlig, er det frem med mobilen i en fart. Ring 1-1-2. Det kan du sagtens, også selvom du er løbet tør for taletid. Det er nemlig gratis at ringe 1-1-2.

KOPIARK 6

TILSKUER ELLER
FØRSTEHJÆLP?

Der er sket en ulykke. En person er kommet til skade.
Hvad vil du gøre? Læs de fem udsagn. Tænk dig godt om.
Tag et standpunkt. Sæt kryds det sted på linjen, som passer
til dit standpunkt.

1. Jeg vil hjælpe, hvis min bedste ven kommer til skade og brækker armen.

◀ ▶

Helt vildt enig Totalt uenig

2. Jeg vil hjælpe, hvis en voksen falder om på gaden.

◀ ▶

Helt vildt enig Totalt uenig

3. Det er vigtigt, at børn og unge kan førstehjælp.

◀ ▶

Helt vildt enig Totalt uenig

4. Man skal kunne førstehjælp, hvis man skal være barnepige for sin lillebror eller for naboens børn.

◀ ▶

Helt vildt enig Totalt uenig

5. Det er bedre at lade være med at hjælpe – så gør man i hvert fald ikke noget forkert.

◀ ▶

Helt vildt enig Totalt uenig

6. Hvis jeg kommer til skade, vil jeg gerne have, at der er nogen, som hjælper mig.

◀ ▶

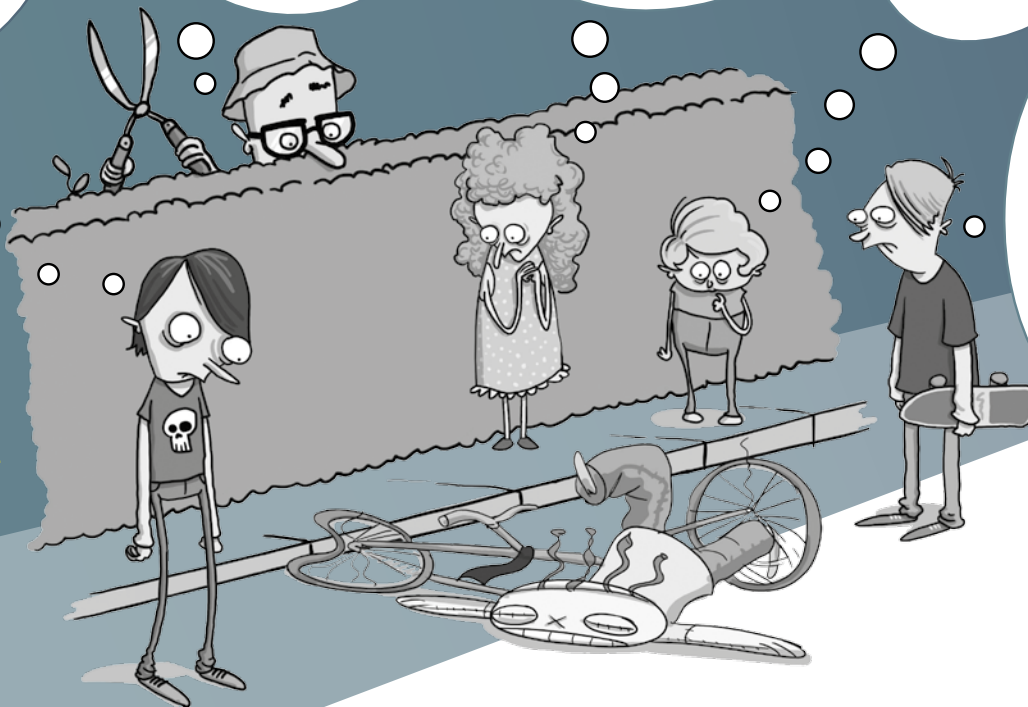
Helt vildt enig Totalt uenig

KOPIARK 7

DER ER SKET EN ULYKKE

Nogen må gøre noget!

En person er væltet på cyklen. Der er nogle, som ser på: en ældre dame, et par skoleelever, en havemand og en skateboarder.

1. Hvem tænker hvad? Skriv i tankeboblerne.

2. Hvem griber ind og hvorfor – tror du?

3. Hvorfor er der nogle, som ikke hjælper – tror du?

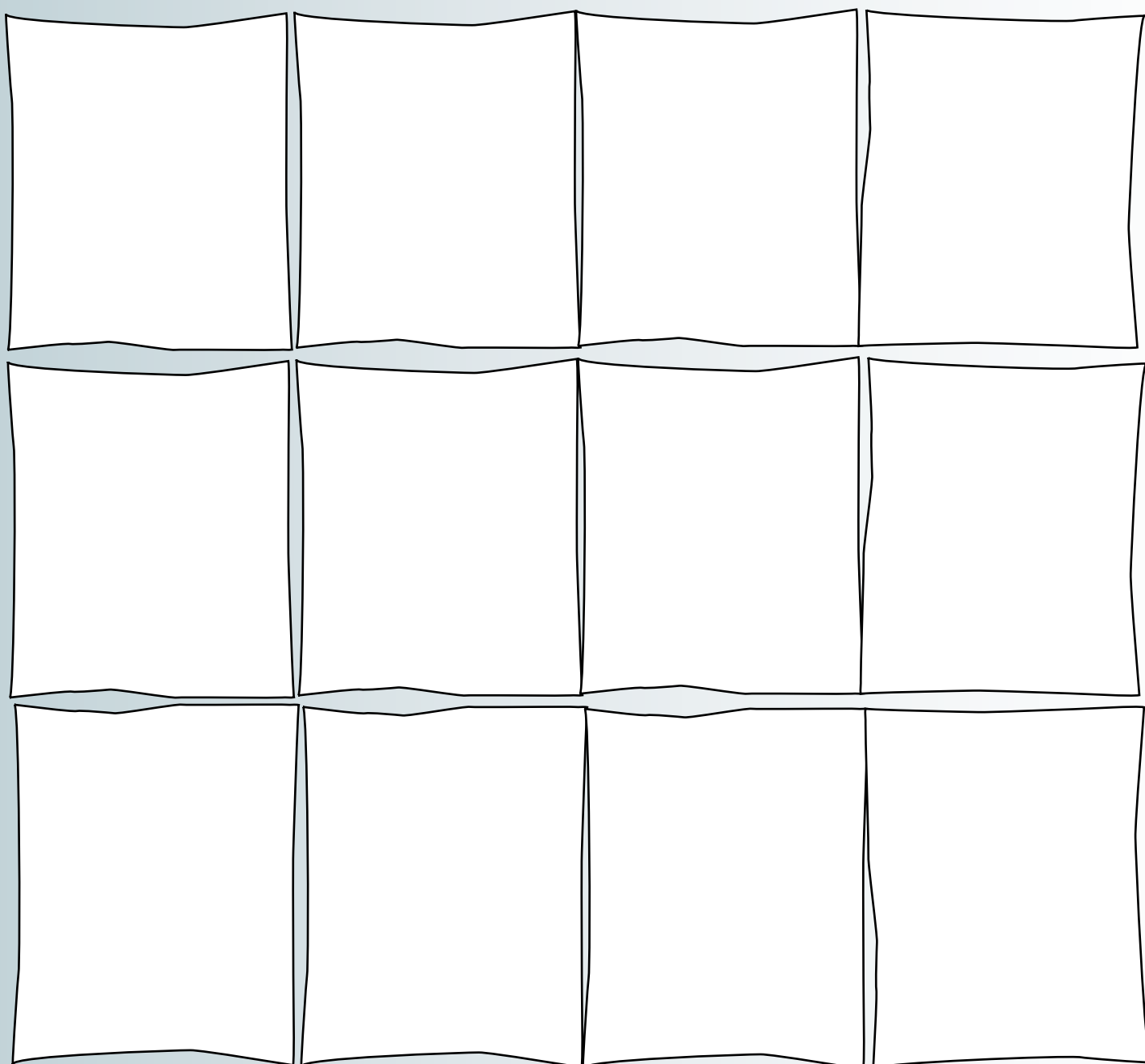
4. Hvad skal man gøre, hvis man vil hjælpe?

- 1) _____
- 2) _____
- 3) _____
- 4) _____

KOPIARK 8

TEGNESERIE

Du skal nu lave din egen tegneserie, som skal handle om en hverdags-børnehelt, der hjælper en anden. Her kan du lave en skitse.

KOPIARK 9

EN COOL GERNING

Fortæl om en situation, hvor du gjorde noget godt for en god ven

Fortæl om en situation, hvor du gjorde noget godt for en god ven.

[illegible]

OLIVER OG SURAB

Hvordan er vi anderledes, og hvad har vi til fælles?

Du skal nu undersøge, hvordan Oliver og Surab er.

- Beskriv de to drenge.
- I midten skriver du ned, hvad de to drenge har til fælles.

NATURKATASTROFER

Du skal nu undersøge følgende former for naturkatastrofer:

1. Hvad er en cyklon?

2. Er der cykloner i Danmark?

3. Hvad skal man gøre, hvis en cyklon raser?

4. Hvad er et mudderskred?

5. Er der mudderskred i Danmark?

6. Hvad skal man gøre, hvis der opstår et mudderskred?

7. Hvad er et jordskælv?

8. Findes der jordskælv i Danmark?

9. Hvad skal man gøre, hvis der opstår et jordskælv?

10. Hvad er en oversvømmelse?

11. Findes der oversvømmelser i Danmark?

12. Hvad skal man gøre, hvis der opstår en oversvømmelse?

BESKRIV EN GUD VÆN

Beskriv en god ven med så mange adjektiver (tillægsord), du kan.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The paper has a slightly irregular, torn-edge appearance on its right side. There are approximately 20 lines visible across the page. The left edge of the paper is straight, while the right edge is jagged and uneven. The overall color of the paper is off-white or light cream.

KOPIARK 13

REGITZES HISTORIE

Skriv tre ting, som du undrer dig mest over i Regitzes historie. Det kan enten være noget, som overrasker og undrer dig eller noget, som du ikke forstår. Du skal skrive i hele sætninger.

1.

2.

3.

HVAD VILLE JEG MEDBRINGE?

Her skal du skrive mindst tre ting eller andet, som du ville tage med, hvis du var nødt til at flygte fra dit hjem på grund af en katastrofe. Du skal skrive hele sætninger og skrive hvorfor, du lige netop har valgt det, du har valgt.

1.

2.

3.

HVOR VILD ER DIN HUKOMMELSE?

1. Hvor kom drengen Surab fra?

- ☐ a) Nepal
- ☐ b) Bangladesh
- ☐ c) Nigeria

2. Hvad er en katastrofe?

- ☐ a) Når din mor laver aftensmad
- ☐ b) Når din bror spænder ben for dig
- ☐ c) En begivenhed eller ulykke, der har frygtelige konsekvenser

3. Hvad er en helt?

- ☐ a) En modig person, der hjælper eller redder nogen fra en dum eller farlig situation
- ☐ b) Din matematiklærer
- ☐ c) Dit kæledyr

4. Hvad er en naturkatastrofe?

- ☐ a) Søskendeparret Oliver og Lea (side 4 i elevbogen) oplevede en naturkatastrofe
- ☐ b) En naturkatastrofe er, når naturen går amok og ødelægger bl.a. huse og mennesker. Fx jordskælv og orkaner
- ☐ c) Når din far laver aftensmad

5. Hvem er Antboy?

- ☐ a) En superhelt
- ☐ b) En kendt fodboldspiller
- ☐ c) En helt

6. Hvor ligger Nepal?

- ☐ a) Europa
- ☐ b) Afrika
- ☐ c) Asien

7. Hvilken slags naturkatastrofe vil der komme flere af i Danmark?

- ☐ a) Vådere og vildere vejr som for eksempel oversvømmelser
- ☐ b) Jordskælv
- ☐ c) Vulkanudbrud

8. Hvorfor er vi ikke nær så udsatte i Danmark som i fx Nepal?

- ☐ a) Fordi vores land ikke ligger i en risikozone for jordskælv
- ☐ b) Fordi vi har købt forsikringer mod jordskælv
- ☐ c) Fordi vi bor i ret gode huse

9. Hvad hedder en by, der har over 10 millioner indbyggere?

- ☐ a) Millionby
- ☐ b) Megaby
- ☐ c) Superby

10. Hvad er førstehjælp?

- ☐ a) Når almindelige mennesker kan hjælpe en, der er kommet til skade, før ambulancefolk og læger kommer
- ☐ b) Når din bedste ven laver dine dansklektier for dig
- ☐ c) Når du laver din vens dansklektier for ham/hende

11. Hvad er Røde Kors?

- ☐ a) En virkelig fed tøjbutik
- ☐ b) En fodboldklub
- ☐ c) En hjælpeorganisation, der blandt andet hjælper mennesker på flugt og under naturkatastrofer

12. Kan du huske førstehjælpens 4 hovedpunkter?

- ☐ a) 1. Charme 2. Selvtillid 3. Sød smil 4. Lækkert hår
- ☐ b) 1. Skab sikkerhed 2. Vurder personen 3. Tilkald hjælp 4) Giv førstehjælp
- ☐ c) 1. Skab sikkerhed 2. Væk personen 3. Ring efter din mor 4. Løb skrigende bort

EVALUERINGSLOB

Skal klippes ud.

1. Nævn så mange naturkatastrofer, du kan. Forklar dem så godt, du kan.

2. Hvad er en helt? Beskriv det.

3. Du kommer gående ned ad gaden, og en mand falder om lige foran dig. Hvad gør du?

4. Forklar førstehjælpens 4 hovedpunkter.

5. Beskriv begreberne 'slumby' og 'megaby'. Hvorfor er det fænomener, der særligt opleves i fattige lande?

6. Hvorfor er fattige mennesker i fattige lande mere udsatte under en naturkatastrofe, end rige mennesker er? Hvad mener I om det?

7. Hvad ved du om Røde Kors? Kan du nævne et eksempel på, hvordan Røde Kors hjælper ude i verden?

HUSKEKORT

Du skal nu med dine klassekammerater på et afslutnings-o-løb. Her skal du se, hvor meget du kan huske om emnet katastrofer. Ved hver post skal du sammen med din gruppe skrive jeres svar ned.

POST 1	
POST 2	
POST 3	
POST 4	
POST 5	
POST 6	